

NOTĂ DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1 Titlul proiectului de act normativ

Ordonanță de urgență privind instituirea unei măsuri cu caracter temporar de combatere a creșterii excesive a prețurilor la unele produse agricole și alimentare

Secțiunea a 2-a Motivul emiterii actului normativ

2.1. Descrierea situației actuale

Alimentatia sănătoasă înseamnă consumul variat de alimente care să mențină optimă greutatea corpului și să ne aducă energia și nutrienții necesari pentru desfășurarea diverselor funcții ale organismului, pentru menținerea sănătății, a stării de bine și pentru a asigura un nivel optim de activitate fizică.

Asigurându-ne zilnic alimente din principalele grupe alimentare vom reuși să furnizăm organismului toți nutrienții necesari pentru asigurarea energiei și menținerea sănătății, respectiv macronutrienții (proteine, glucide, lipide) și micronutrienții (vitamine și elemente minerale).

Fiecare grupă de macro și micronutrienți are roluri specifice, organismul având nevoi diferite în funcție de vârstă, sex, nivel de activitate fizică, stare de sănătate sau boală, astfel că asigurarea unor cantități optime este o cerință esențială pentru fiecare individ.

O atenție specială trebuie acordată și aspectului calitativ al alimentelor consumate, în special din punct de vedere nutrițional. Acest lucru înseamnă că trebuie consumate cu predilecție alimente ce furnizează nutrienții esențiali pe care organismul nu îi poate sintetiza și anume: alimente bogate în proteine de calitate superioară ce aduc toți aminoacizii esențiali (carne și preparate din carne, pește, ouă, produse lactate), precum și alimente de origine vegetală considerate o bună sursă de proteine cum sunt leguminoasele; legume și fructe ca principale furnizoare de vitamine, minerale, fibre alimentare, fitonutrienți; grăsimi vegetale, principală sursă de acizi grași esențiali polinesaturați.

Pe lângă aceste alimente, nu trebuie să uităm că baza alimentației este reprezentată de cereale și derivatele cerealiere, principalele furnizoare de glucide, care trebuie să furnizeze 50% din necesarul caloric zilnic. Este necesar să menționăm că o alimentație sănătoasă trebuie să fie echilibrată, adică să asigure proporțiile recomandate între macronutrienți și trebuie să fie variată pentru a asigura micronutrienții necesari.

Pentru menținerea unei greutate optime și a unei stări de sănătate pe termen lung vor fi preferate alimentele bogate în nutrienți în locul celor cu densitate calorică crescută și sărace în nutrienți, alimentele în stare naturală în locul celor ultraprocesate, iar alegerile alimentare vor ține cont și de sezon și de proveniența alimentelor.

Alături de aspectul cantitativ și de calitatea nutrițională a alimentelor consumate, o altă cerință fundamentală este siguranța alimentelor prezente pe piață, astfel încât să nu există consecințe negative asupra sănătății consumatorului în condițiile în care alimentul este consumat în conformitate cu destinația sa. Siguranța alimentului este în primul rând responsabilitatea producătorului/furnizorului de alimente, iar statul prin autoritățile sale supraveghează piața alimentelor și controlează respectarea legislației în domeniu pentru a proteja sănătatea populației.

O nutriție adecvată este o condiție esențială alături de celelate componente ale stilului de viață sănătos pentru prevenirea bolilor cronice netransmisibile (obezitate, diabet zaharat tip 2, boli cardiovasculare, cancere etc) a căror prevalență a crescut de la an la an, generând costuri uriașe pentru sistemele de sănătate din lumea întreagă. Alături de acestea, nu trebuie uitată malnutriția (denutriția) în special în rândul persoanelor cu venituri foarte mici dar și malnutriția persoanelor cu multiple comorbidități și numeroase internări, cu implicații importante atât din punctul de vedere al recuperării acestor pacienți, cât mai ales al costurilor necesare îngrijirii lor.

Situația determinată de creșterea prețului pe piață la energie și gaze naturale a condus la efecte negative majore asupra prețului resurselor materiale utilizate în agricultură, precum îngrășăminte chimice, combustibilii și pesticide, raportate la creșterea costurilor de producție la niveluri nesustenabile și implicit a prețurilor pe piață a produselor agricole primare și implicit a produselor alimentare procesate, care au condus la prețuri crescute pentru populație.

Astfel, prețurile alimentelor procesate și-au accelerat consistent și generalizat ritmul de creștere de-a lungul anului 2022, pe fondul evoluțiilor pe piețele materiilor prime energetice și agroalimentare.

Scumpirea energiei care a dus la scumpirea produselor chimice precum îngrășămintele, precum și evoluțiile cotațiilor la produsele agricole materie primă din cauza războiului din Ucraina, au fost transferate mai departe în prețurile de consum.

În fapt, criza energetică reprezintă unul dintre principalele motive pentru creșterea costurilor și a prețurilor din industria alimentară.

În cursul anului 2022, toate principalele produse alimentare, precum zahăr, ulei, cartofi, lapte, ouă, carne, pâine, legume, fructe, au înregistrat scumpiri semnificative, care se mențin și în prezent și produc distorsiuni pe piața produselor agricole și alimentare, cu impact negativ major asupra nivelului consumului și a puterii de cumpărare a consumatorilor finali, cu afectarea siguranței și securității alimentare a populației.

Pentru exemplificare, potrivit datelor publicate de către Institutul Național de Statistică în buletinele statistice de prețuri, la finele anului 2022 comparativ cu anul 2021, zahărul s-a scumpit cu 62%, uleiul comestibil cu 43%, cartofii cu 40%, untul cu 39%, mălaiul cu 34%, făina cu 34%, margarina cu 30%, brânza de vacă cu 28%, laptele de vacă cu 28%, pâinea cu 26%, legumele și conservele de legume cu 24%, ouăle cu 24%, carnea, preparatele și conservele de carne cu 15%, peștele și conservele de pește cu 19%.

Și în cursul anului 2023, în luna februarie, indicii prețurilor de consum la principalele mărfuri alimentare, publicați de către Institutul Național de Statistică, au semnalat creșteri de prețuri față de lunile decembrie 2022 și ianuarie 2023.

Având în vedere amploarea fenomenului, menținerea tendinței de creștere a prețurilor, chiar dacă într-o dinamică ponderată față de anul 2022, precum și efectele negative care se resimt atât în mediul economic cât și social, se impune adoptarea unor măsuri care să conducă la o evoluție a prețurilor produselor agroalimentare de bază la niveluri sustenabile.

Având în vedere agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei care a determinat creșterea prețului pe piața a energiei și gazelor naturale, și a condus la efecte negative majore asupra prețului resurselor materiale utilizate în agricultură, precum îngrășăminte chimice, combustibili și pesticide, aceste creșteri au un impact direct asupra securității alimentare și a accesibilității prețurilor alimentelor la nivel mondial.

Luând în considerare creșterea costurilor de producție la niveluri nesustenabile și implicit a prețurilor pe piața a produselor agricole primare și a produselor alimentare procesate au condus la majorarea prețurilor unor produse agricole și agroalimentare de bază, determinând scăderea puterii de cumpărare a populației.

Prețurile alimentelor procesate și-au accelerat consistent și generalizat ritmul de creștere de-a lungul anului 2022, pe fondul evoluțiilor pe piețele materiilor prime energetice și agroalimentare.

Statul are și rolul de a asigura securitatea alimentară a cetățenilor săi, adică trebuie să se asigure că fiecare individ beneficiază de cantități optime de alimente sigure de consum, cu o bună valoare nutrițională, care să mențină sănătatea, să asigure starea de bine și nivelul de activitate fizică, și de asemenea să asigure apa potabilă necesară preparării acestor alimente.

Întrucât elementele prezentate definesc un context excepțional și vizează interesele economice ale României, având în vedere că statul este obligat să ia măsuri pentru asigurarea continuării activității economice,

În considerarea faptului că aceste elemente vizează interesul general public și constituie situație de urgență, extraordinară, a cărei reglementare nu poate fi amânată, a fost necesară promovarea proiectului de Ordonanță de urgență privind instituirea unei măsuri cu caracter temporar de combatere a creșterii excesive a prețurilor la unele produse agricole și alimentare.

2.2. Schimbări preconizate

În vederea asigurării hranei pentru populație, a menținerii și creșterii locurilor de muncă, asigurării securității alimentare este necesară reglementarea fără întârziere a acestor aspecte și ținând seama că nepromovarea în regim de urgență a prezentului act normativ poate avea impact negativ asupra puterii de cumpărare a populației, stării de sănătate a acestora și implicit asupra producătorilor prin scăderea cererii pe piață, întreruperea contractelor și a proiectelor existente.

Mai mult decât atât, în protejarea sănătății populației statul are și rolul de a asigura securitatea alimentară a cetățenilor săi, adică trebuie să se asigure că fiecare individ beneficiază de cantități optime de alimente sigure de consum, cu o bună valoare nutrițională, care să mențină sănătatea, să asigure starea de bine și nivelul de activitate fizică, și de asemenea să asigure apa potabilă necesară preparării acestor alimente.

Creșterea abruptă a prețurilor alimentelor produce dezechilibre majore între oferta și cererea pe piața produselor agroalimentare, fiind o disfuncționalitate evidentă a pieței, resimțită și de consumatorul român, ceea ce impune luarea unor măsuri urgente cu caracter temporar în vederea limitării acestor efecte în conformitate cu art. 53 din Constituția României.

Prezentul proiect de ordonanță de urgență instituie pentru sectorul agricultură și industrie alimentară, măsura cu caracter temporar de combatere a creșterii excesive a prețurilor la unele produse agricole și alimentare.

Măsura cu caracter temporar de combatere a creșterii excesive a prețurilor se aplică pe întreg lanțul de producție, import, comerț intracomunitar, distribuție și vânzare cu amănuntul, pentru următoarele produse agricole și alimentare:

1. Pâine albă simplă cu gramaj cuprins între 300-500 grame, fără specialități
2. Lapte de vacă de consum 1L, grăsime 1,5%, cu excepția UHT
3. Brânză telemea de vacă vrac
4. Iaurt simplu din lapte de vacă, 3.5% grăsime, cu gramaj maxim 200 grame
5. Făină albă de grâu "000" 1 Kg
6. Mălai 1 kg
7. Ouă de găină calibrul M 10 buc.
8. Ulei de floarea-soarelui 1L
9. Carne proaspătă pui
10. Carne proaspătă porc
11. Legume proaspete vrac
12. Fructe proaspete vrac
13. Cartofi proaspeți albi vrac
14. Zahăr alb tos 1 Kg

Prin măsura cu caracter temporar de combatere a creșterii excesive a prețurilor, se limitează cotele de adaos comercial în mod specific asupra produselor menționate, după cum urmează:

- a) cota de adaos comercial practică de procesator poate fi de maximum 20%, față de costul de producție al produsului, calculat potrivit reglementărilor contabile în vigoare, în care sunt incluse cheltuielile directe și indirecte;
- b) cota de adaos comercial practică în mod cumulativ pe întreg lanțul de distribuție, indiferent de numărul distribuitorilor de pe lanț, poate fi de maximum 5%, față de prețul de achiziție la care se adaugă cheltuielile operaționale;
- c) cota de adaos comercial practică de comerciant la vânzarea cu amănuntul și cash&carry poate fi de maximum 20%, față de prețul de achiziție, la care se adaugă cheltuielile directe și indirecte ale comerciantului; în cota de adaos comercial de maximum 20% vor fi incluse și remizele și risturnele, prevăzute în art.3 pct. 6 din Legea nr. 81/2022 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar.

Contractele comerciale în desfășurare ale căror termene și condiții sunt contrare prevederilor prezentei ordonanțe de urgență vor fi modificate corespunzător în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

Totodată, proiectul de act normativ stabilește entitățile publice responsabile cu monitorizarea implementării și aplicarea sancțiunilor.

2.4. Alte informații*)

Nu este cazul

Secțiunea a 3-a Impactul socioeconomic

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ

Beneficiile estimate prin intrarea în vigoare și aplicarea măsurilor cuprinse în prezentul proiect de act normativ au în vedere reducerea sau eliminarea consecințelor generate de actuala situație asupra populației și sectoarelor de producție și procesare produse agricole și alimentare, precum:

- scăderea puterii de cumpărare a populației pentru produsele alimentare de bază;
- tendințe de orientare spre produsele ieftine, care pot fi de o calitate care pune în pericol cumpărătorii finali;
- distorsionarea pieței produselor agroalimentare și existența unor practici comerciale neloiale, cu impact asupra populației;
- diminuarea activității operatorilor din sectoarele economice implicate, până la reducere masivă sau închidere a activității
- menținerea vulnerabilității și expunerii consumatorilor față de evoluțiile nefavorabile ale piețelor agricole.

3.2. Impactul social

Nu este cazul

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Nu este cazul.

3.4. Impactul macroeconomic

Nu este cazul.

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

Nu este cazul.

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

Proiectul de act normativ se supune adoptării cu avizul Consiliului Concurenței.

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Nu este cazul

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Nu este cazul.

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu este cazul.

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

Nu este cazul.

3.9. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri

- în mii lei (RON) -						
Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit						
(ii) impozit pe venit						
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
(i) impozit pe profit						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:	-	-	-	-	-	-
(i) contribuții de asigurări						
d) alte tipuri de venituri (Se va menționa natura acestora.)	-	-	-	-	-	-
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat, din acesta:	-	-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
b) bugete locale:	-	-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
c) bugetul asigurărilor sociale de stat:	-	-	-	-	-	-
(i) cheltuieli de personal						
(ii) bunuri și servicii						
d) alte tipuri de cheltuieli (Se va menționa natura acestora.)	-	-	-	-	-	-
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care:	-	-	-	-	-	-
a) buget de stat						
b) bugete locale	-	-	-	-	-	-
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare	-	-	-	-	-	-
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare	-	-	-	-	-	-
<p>4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente:</p> <ol style="list-style-type: none"> fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată; declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară. 						
<p>4.8. Alte informații Nu este cazul</p>						

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

- 5.1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ
Nu este cazul
- 5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice
Nu este cazul.
- 5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE)

Nu este cazul.
- 5.3.2. Măsurile normative necesare aplicării actelor legislative UE
Nu este cazul.
- 5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene
Nu este cazul.
- 5.5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente asumate
Nu este cazul.
- 5.6. Alte informații
Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

- 6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative
Nu este cazul.
- 6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate
Proiectul de act normativ se supune dezbaterii în Comisia pentru Dialog Social din Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Proiectul se supune informării și analizei structurilor asociative din sectorul producției și procesării produselor alimentare prin postarea pe site-ul oficial al instituției www.madr.ro.
- 6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale
Nu este cazul.
- 6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative
Nu este cazul
- 6.5. Informații privind avizarea de către:
a) Consiliul Legislativ

- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Proiectul de act normativ se avizează de către Consiliul Concurenței, Consiliul Economic și Social și Consiliul Legislativ

6.6. Alte informații
Nu este cazul.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea actului normativ

7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea actului normativ

Prezentul act normative respect prevederile art. 7 alin. (13) din Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a fost publicat pe pagina de internet a Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării actului normative, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice
Prezentul act normative nu referă la acest subiect.

7.3. Alte informații
Nu au fost identificate.

Secțiunea a 8-a

Măsurile privind implementarea, monitorizarea și evaluarea proiectului de act normativ

8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ se implementează de structuri din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Finanțelor, Agenția Națională de Administrare Fiscală.

8.2. Alte informații
Nu este cazul.

În acest sens am elaborat prezentul proiect de **Ordonanță de urgență privind instituirea unei măsuri cu caracter temporar de combatere a creșterii excesive a prețurilor la unele produse agricole și alimentare**, pe care îl supunem spre adoptare.

**MINISTRUL AGRICULTURII
ȘI DEZVOLTĂRII RURALE,**

IONUȚ – FLORIN BARBU

**MINISTRUL ECONOMIEI
ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI,**

ȘTEFAN-RADU OPREA

AVIZAT:

VICEPRIM-MINISTRU

MARIAN NEACȘU

MINISTRUL AFACERILOR EXTERNE,

LUMINIȚA ODOBESCU

MINISTRUL FINANTELOR,

MARCEL-IOAN BOLOȘ

MINISTRUL JUSTIȚIEI,

ALINA-ȘTEFANIA GORGHIU